

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО
СОФИЯ
КАТЕДРА „ПЕДАГОГИКА“

Указания и изисквания за дипломните работи (магистърски тези)
на студенти от специалност „Изкуствен интелект в икономическото
образование“, ОКС „Магистър“

1. Организационно-технически изисквания и процедури

- Датата на защитата на дипломните работи се обявява след приемането ѝ от катедрения съвет на катедра „Педагогика“ най-късно три месеца преди защитата и се оповестява на електронната страница на катедра „Педагогика“ и по други начини.
- Научните ръководства и рецензирането на дипломните работи се осъществяват от хабилитирани преподаватели и по изключение – от нехабилитирани преподаватели с образователната и научна степен „доктор“, след избора и приемането им от катедрения съвет на катедра „Педагогика“
- Максималният брой на възложените научни ръководства и рецензии не може да надхвърля пет научни ръководства и пет рецензии, възложени на един преподавател.
- До защита на дипломните работи се допускат студентите, които успешно са издържали всички семестриални изпити от учебния план и са получили одобрение от научния ръководител.
- До защита на дипломни работи се допускат студентите, които са подали молба в Дирекция “Учебна дейност”, отдел “Студенти-магистри”, придружена с копие от заглавната страница на дипломната работа, която е подписана от студента и научния му ръководител.
- Дипломните работи се предават на хартиен и електронен носител в катедра „Педагогика“ най-късно 15 работни дни преди обявената дата за защита. Предоставят се един брой на хартиен носител и един на електронен (флаш памет), заедно с подписана декларация за авторство (Виж файл „Декларация за авторство“). В същия срок студентът изпраща дипломната работа в електронен вид в системата за проверка на сходство Strike Plagiarism. За целта той подава електронно заявление за проверка, чрез установената електронна система, определена от УНСС на следния линк:

<https://forms.office.com/e/auj8iGPsR4?origin=lprLink>. Към заявлението се прилага завършената дипломната работа (магистърската теза) в Word и/или PDF формат.

- След направената проверка за оригиналност и при коефициент на сходство до 30%, научният ръководител взема решение дали да допусне студента до защита на дипломна работа (магистърска теза) на текущата дипломна сесия.
- След получаване на резултатите от проверката ръководителят на катедра „Педагогика“ определя рецензентите в съответствие с темата на дипломната работа.
- Рецензиите на дипломните работи се предават подписани от рецензента на хартиен носител в катедра „Педагогика“ най-късно три дни преди обявената дата на защита.
- Студентите получават своите рецензии на хартиен или електронен носител най-късно три дни преди обявената дата на защита.
- Студентите се допускат до защита на дипломните работи с представяне на документ за самоличност.
- По време на провеждането на защитата на дипломните работи се допуска единствено използване на технически средства, които подпомагат онагледяването при представянето на дипломната работа.
- Председателят на Държавната комисия обявява публично резултатите от проведената защита на дипломни работи.
- След обявяването на резултатите Председателят на Държавната изпитна комисия (или член на комисията) попълва изпитния протокол, който се подписва от членовете на Държавната комисия.
- Изпитните резултати се обсъждат на първия катедрен съвет, след неговото провеждане.
- Дипломните работи и рецензиите се съхраняват за срок от една година в архива на катедра „Педагогика“.
- Ръководството на катедра „Педагогика“, нейните членове и административният секретар гарантират защитата на интелектуалната собственост върху дипломните работи.

2. Изисквания към съдържанието и оформлението на дипломните работи

Темата на дипломната работа се избира в предметната област, очертана в учебния план на магистърската програма. Формулирането на темата предполага намиране на важен за теорията и практиката и интересен за студента въпрос, попадащ в съответната тематична област.

Заглавието на дипломната работа трябва да указва връзката между ключови понятия, с които се описва избора за разработка на научен проблем. В подзаглавие може да се конкретизира сферата/контекста, в който се полага научния проблем.

Дипломната работа представлява *самостоятелно изследване*, което има теоретична и емпирична част.

Целта на дипломната работа е студентът да демонстрира умения за подбор и анализ на научна литература и за подготовка, провеждане и анализиране на резултатите от емпирично изследване.

Структура и съдържание

Препоръчително е магистърските дипломни работи:

- 1) да имат теоретична и емпирична част;
- 2) в тях да се използват утвърдени диагностични методи в емпиричната част на изследването или собствени, конструирани от дипломанта;
- 3) да са с проблемно-аналитичен стил на изложение;
- 4) да използват математико-статистически методи за обработка на данните;
- 5) да съдържат проблемно-ориентиран анализ и интерпретация на теоретичните постановки и на получените емпирични резултати.

Дипломната работа съдържа: титулна страница, съдържание на текста, увод, две или три глави, заключение, списък с цитирана литература и приложения (инструментариум, графики, таблици, диаграми и други).

Уводът поставя темата и проблема и обосновава как от дадения проблем може да се формулира изследователски проблем. В увода се мотивира избора на темата, представят се обекта и предмета на изследването, неговата цел, задачи, хипотези, методология.

В *първа глава* се прави преглед на релевантната за формулирания изследователски проблем литература. В нея се представят и анализират теоретични (методологически, емпирични) подходи към проблема.

Втората глава представя методологията на емпиричното проучване (цел, задачи, хипотези, инструментариум, извадка) и анализа на резултатите от него.

Заключението съдържа в синтезиран вид основната идея на автора и резултатите, до които достига, както и изводи относно постигането на целта, задачите и проверяваните хипотези.

Описание на използваната литература и цитиране

Дипломната работа трябва да демонстрира умение при боравенето с *литературни източници и коректно цитиране*. Тя трябва да включва списък на цитираната литература, съдържащ поне петнадесет източника.

Библиографията се оформя по стандарта АРА.

Изискванията са: Фамилно име на автора, съкратено лично име, в кръгли скоби годината на публикуване и след тях точка; *заглавието на книгата* в италик, място на издаване, двосточие, издателство. В италик са заглавията на списанията и сборниците, а заглавията на докладите и статиите не са в италик.

Примери:

- За монография

Цанков, Н. (2023). *Дигиталната компетентност на бъдещи учители (растежно проектиране и развитие)*. Стара Загора, Академично издателство на Тракийски университет.

- За статия, която е отпечатана на хартия в списание

Тоцева, Я., Ив. Мавродиева. Стратегически и комуникационни аспекти на използването на изкуствения интелект в образованието. *Педагогика*, 2024, бр. 8, 1056-1073

- За статия, която е публикувана в електронно списание

Савов, И. (2026). Комуникативни особености на киберобученията и използването на изкуствен интелект от ученици и учители, *Реторика и комуникации*, бр. 66, януари 2026, <http://rhetoric.bg/>, последно посещение на 02.02.2026.

- За доклад, който е публикуван в сборник, отпечатан на хартия

Тоцева, Я. (2016) Предизвикателствата на дигиталния свят към подготовката на учителите през XXI век. В сб. „Юбилейна международна научна конференция *Усъвършенстване на подготовката и квалификацията на педагогическите специалисти в съвременното образование*“, Благоевград, 81-90

- За доклад, който е публикуван в сборник в електронен формат

Kirilova, K. (2025) Application of Artificial Intelligence in Assessing Teacher Competencies. *13th International Scientific Conference on Computer Science (COMSCI)*, Sozopol, Bulgaria, 2025, <https://ieeexplore.ieee.org/xpl/conhome/11224954/proceeding>

Вълкова, Р., Г. Наскова. (2025) Възможности за интегриране на изкуствен интелект в обучението по икономика: необходимост от повишаване на дигиталните компетентности на учителите. сп. *Образование и технологии*, 2025, 16 (2), стр. 340-345 https://www.edutechjournal.org/wp-content/uploads/2025/09/2_2025_340-345.pdf

- За онлайн ресурс

МОН проучва мнението на учителите за учебната програма 1.-10.клас,

<https://teacher.bg/>, последно посещение на 02.02.2026

В текста на дипломната работа цитатите по АРА стандарта се оформят по следния начин: Стандартът изисква след цитата, независимо дали е буквален или се представят накратко понятия и термини, да се постави в кръгли скоби фамиленото име на автора или на първия автор, годината на издаване, двоеточие, страницата или страниците, от които е взет цитатът.

Пример 1: „Изкуственият интелект все по-често намира приложение в хуманитарните науки, като предлага нови възможности за анализ и интерпретация на текстове, исторически източници и културни артефакти.“ (Бончева 2025: 106).

Пример 2: Според Н. Иванова учителите с богат инструментариум от цифрови стратегии, от които знаят как да подбират най-подходящата за всяка ситуация могат да бъдат пример за вдъхновение за колеги и съмишленици. (Иванова 2019: 110).

Техническо оформление на таблици, фигури и графики

Включените в дипломната работа таблици, фигури и графики да се номерират и наименоват. Ако са цитирани да се посочи източника на данните. Номерата и заглавията на таблиците трябва да се позиционират преди, а не след тях. Номерата и наименованията на фигурите и графиките трябва да са центрирани под тях. Заглавието не трябва да бъде във въпросителна форма. То трябва сбито да предава съдържанието на представяните данни. Таблиците, фигурите и графиките се номерират и задължително към тях следва да има препратка в текста (например: вж.: табл. 5).

Стил и формален вид

Дипломната работа трябва да демонстрира владение както на научния стил, така и на българския език. Тя трябва да е написана грамотно както стилово, така и граматически.

Титулната страница трябва да информира за: името на специалността; темата на дипломната работа; трите имена, факултетен номер и електронна поща на автора; името на научния ръководител; година на разработване (Виж файл „Титулна страница“).

Препоръчва се дипломната работа да е с обем между 45 и 60 страници основен текст (при стандартна страница от 1800 знака). Страниците се формират с отстояние 2,5 см. от всички страни. Параграфът се формира с нов ред 1 см, разредка 1,5, двустранно подравнен, шрифтът е Times New Roman 12.

3. Подготовка за защитата на дипломната работа

Предварителната подготовка за защита на дипломната работа включва два етапа: първият се отнася до подготовката на експозе, а вторият – подготовка на отговори по критичните бележки и зададените въпроси от рецензента, членовете на Държавната изпитна комисия или гостите.

Подготовката за защита на дипломната работа може да се осъществи само след като дипломантът е получил рецензията и внимателно се е запознал с нея.

Експозето представлява кратко изложение на дипломната работа. То има за цел да представи научната разработка пред Държавната изпитна комисия и пред гостите.

Всяко експозе включва следните основни елементи:

1. Кратко официално обръщение към Държавната изпитна комисия.
2. Самопредставяне на дипломанта.
3. Представяне на дипломната работа в следния ред:
  - мотиви за избор на темата;
  - логика на структурата и съдържание на дипломната работа;
  - цели и задачи на дипломната работа;
  - основни резултати от анализа в теоретичната и емпиричната част;
  - изводи и препоръки, до които е стигнал дипломантът в хода на изследователското си търсене, т.е. всичко онова, което той смята за свое дело и принос.
4. Благодарност към научния ръководител и към рецензента (по желание).

Експозето е кратко, ясно, целенасочено, в обем от 3-4 страници. То се представя устно в рамките на не повече от 10 минути.

Вторият етап включва подготовката на отговори по критичните бележки и по въпроси, поставени от рецензента и други участници в защитата.

4. Процедура по защита и представяне на дипломната работа

Процедурата и редът на защитата е следният:

Председателят на държавната изпитна комисия представя нейния състав, обявява започването на защитата и съобщава името на първия дипломант по протокол.

1. Дипломантът запознава членовете на държавната изпитна комисия и гостите с експозето си.
2. Рецензентът прочита рецензията си (ако той отсъства, това прави председателят на държавната изпитна комисия или някой от нейните членове).
3. Членовете на държавната изпитна комисия задават въпроси на дипломанта.

4. Дипломантът отговаря на въпросите, поставени от рецензента и от членовете на държавната изпитна комисия.

5. Председателят на държавната изпитна комисия обявява приключването на дискусиата и отправя покана към следващия в протокола дипломант да защити дипломната си работа.

Препоръчва се дипломантът да не чете експозето на дипломната работа (въпреки че текстът може да бъде предварително написан), а да говори. Това изисква специална предварителна подготовка. Дипломантът защитава конкретно, ясно и компетентно своето мнение по критичните бележки на рецензента, отговаря на въпросите на рецензента, както и на всички допълнително зададени въпроси от членовете на държавната изпитна комисия.

Защитата трябва да протича стегнато и делово. Дипломантът трябва с факти и с логически доказателства да излага мнението си и да се защитава по всеки въпрос, по който е убеден, че е прав. Аргументирано и убедително да излага мнението си и по онези въпроси, по които се смята, че са необходими някои допълнителни обяснения.

5. Оценяване на дипломната работа

Последният етап от провеждането на защитата е оценяването на дипломната работа. В него участват научният ръководител, рецензента и преди всичко държавната изпитна комисия.

Научният ръководител (независимо от това дали е член на държавната изпитна комисия или не) оценява предварително написаната дипломна работа. Одобрението си научният ръководител изразява с подпис. Чрез този подпис той допуска дипломната работа за рецензиране. Това е предварителна оценка, която мотивира дипломанта към сериозна подготовка за защита.

Рецензентът също дава предварителна оценка, с която дипломантът се допуска до защита. Тази оценка има препоръчителен характер за държавната изпитна комисия.

Основните критерии, по които се оценява дипломната работа от рецензента, са:

- Актуалност и значимост на темата;
- Познания по избрания въпрос: пълнота, точност и прецизност на критическия преглед на литературата по темата;

- Убедителност при формулирането на научните проблеми, въпроси и хипотези;
- Адекватност на използваните методи и техники за изследване;
- Компетентност при анализиране на изследователските резултати;
- Логичност в структурата на изложението;

- Език и стил на изложението;
- Коректност при цитирането.

По време на защитата всеки член на Държавната изпитна комисия си води бележки по отношение на:

- Съдържанието на дипломната работа;
- Качеството на експозето и начина на презентирането му;
- Предварителната оценка на рецензента;
- Отговорите на критичните бележки и на зададените въпроси към дипломанта в рецензията и извън нея;
- Научно-теоретическата и практическата подготовка на дипломанта, отразена в мненията на неговия научен ръководител, рецензент и други преподаватели от катедрата.

Критерии за оценка

Основни критерии при оценяването на дипломните работи и представянето на дипломанта по време на защитата са:

1. Актуалност, задълбоченост, аргументираност на дипломната работа;
2. Логически построени и точни отговори на зададените въпроси от рецензентите и комисията;
3. Защита на собствени тези и изясняване на спорни аспекти на темата;
4. Позоваване на научни авторитети и коректност при цитирането;
5. Научен език и стил, обща езикова грамотност.

Относителна тежест на критериите за оценка на дипломните работи

Критерии	Относителна тежест (%)
Актуалност, задълбоченост, аргументираност на текста на дипломната работа	40
Логически построени и точни отговори на зададените въпроси от рецензентите и комисията	20
Защита на собствени тези и изясняване на спорни аспекти на темата	20
Позоваване на научни авторитети и коректност при цитирането	10
Научен език и стил, обща езикова грамотност	10
Общо:	100

Членовете на държавната изпитна комисия подготвят своите предварителни оценки за всеки дипломант. Решенията за оценка на резултатите от защитата на дипломната работа се вземат на закрито заседание, при открито гласуване с обикновено мнозинство от членовете на държавната изпитна комисия. За проведената защита на дипломната работа легитимен характер има оценката на държавната изпитна комисия.

Оценката е усреднена по шестобалната система и се определя по следния начин:

1. Всеки член на държавната изпитна комисия предлага своята оценка относно направеното от дипломанта експозе и начин на представяне на резултатите от дипломната работа.

2. Всеки член на държавната изпитна комисия предлага своята оценка за дадените от дипломанта отговори на въпросите, поставени от рецензента и от членовете на комисията по време на защитата.

3. Всеки член на държавната изпитна комисия изразява своето съгласие или несъгласие с предварителната оценка, предложена от рецензента.

При равен брой гласове мнението на Председателя на държавната изпитна комисия е решаващо. В подобни случаи Председателят на държавната изпитна комисия е добре да бъде подпомогнат от научните ръководители, които най-добре познават изследователската работа на дипломантите, усилията, които са вложили и техните качества.

Указанията и изискванията за дипломни работи (магистърски тези) на студенти от специалност „Изкуствен интелект в икономическото образование“, ОКС „Магистър“ са изготвени от катедра „Педагогика“ и приети на заседание на Катедрения съвет от 02.02.2026 г. с протокол № 6